

Souhrnná teritoriální informace:

Malawi

Velvyslanectví České republiky v Lusace 17. 5. 2021 10:31

Malawi je vnitrozemský stát v regionu jižní Afriky. Jedná se o republiku prezidentského typu. Podle údajů Světové banky činila výše HDP na hlavu za rok 2019 pouhých 412 USD, což z Malawi činí druhou nejhudší zemi na světě (po Burundi). V žebříčku zemí podle Indexu lidského rozvoje za rok 2020 Malawi obsadilo 174. příčku ze 189. Populační růst ve výši 3,3 % ročně je jedním z nejvyšších na světě. Země je prakticky závislá na zahraniční pomoci, která ovšem byla v letech 2013 – 2016 do značné míry pozastavena poté, co byla odhalena rozsáhlá zpronevěra prostředků zahraničních dárců. Od roku 2017 došlo do určité míry k obnovení mezinárodního financování. Nová vláda vzešlá z voleb v červnu 2020 poté, co Ústavní soud (v afrických poměrech bezprecedentně) zrušil znovuzvolení dosavadního prezidenta z důvodu volebních nesrovnalostí, prezentuje boj proti korupci jako jednu z hlavních priorit a její snahy jsou zatím zahraničními partnery hodnoceny víceméně kladně.

Zemědělství je nosným sektorem ekonomiky, vytváří cca 30 % HDP, zaměstnává 80 % populace a tvoří 90 % exportních příjmů. Základní pěstovanou plodinou je kukuřice, dále se pěstuje tabák, cukrová třtina, bavlna, čaj, brambory, maniok, čirok, luštěniny, podzemnice olejná, makadamové ořechy. Živočišná výroba je zaměřena na chov drůbeže, skotu a koz. Klíčovými vývozními položkami jsou tabák (cca 70 % celkového vývozu, celosvětová poptávka po něm ovšem dlouhodobě klesá) a čaj (cca 10 %). Průmysl se na tvorbě HDP se podílí cca 15 % a je orientován zejména na zpracování zemědělských plodin. Vzhledem k existenci doposud málo využívaných zásob některých nerostných surovin (uhlí, uran, bauxit, zlato, platina) do budoucna zřejmě poroste význam těžebního průmyslu.

Vývoz z ČR do Malawi je nevýznamný, limitovaný nízkou kupní silou obyvatelstva a jen pomalým rozvojem průmyslové výroby v Malawi. Určité příležitosti pro uplatnění českých dodavatelů lze spatřovat v oblasti zemědělské mechanizace, obnovitelných zdrojů energie (včetně řešení off-grid), ale i velkých energetických celků.

Tato souhrnná teritoriální informace je zpracovávána pro zemi, která je tzv. priakreditovaná. Informace je poskytována ve zkráceném rozsahu.

Základní údaje	
Hlavní město	Lilongwe
Počet obyvatel	19,60 mil.
Jazyk	oficiální jazyk angličtina a Chewa, další domorodé jazyky
Náboženství	křesťanství (82 %), islám (13 %), ostatní (5 %)
Státní zřízení	prezidentská republika
Hlava státu	Lazarus Chakwera
Hlava vlády	Lazarus Chakwera
Název měny	malawská kwacha (MWK)
Cestování	
Časový posun	+1 hod. (v létě +0 hod.)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Mgr. Radek Rubeš
Ekonomický úsek	Ing. Václav Kuželka
Konzulární úsek	Mgr. Petr Preclík, E.MA
Czechtrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	8,8
Hospodářský růst (%)	2,3
Inflace (%)	9,1
Nezaměstnanost (%)	N/A

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu: Malawská republika (Republic of Malawi)

Malawi je prezidentská republika s pluralitním systémem politických stran. Prezident je volen přímo a je hlavou státu i předsedou vlády. Je volen na pět let stejně jako členové Národního shromáždění, kteří jsou taktéž voleni systémem 50+1 procent v jednomandátových volebních okresech. Politický systém Malawi lze definovat jako částečně svobodný (podle Freedom House Indexu).

Vnitropolitickým tématem většiny roku 2020 byly (stejně jako v roce 2019) prezidentské volby a následné předání moci dosavadní opozici. Volby sice v květnu 2019 vyhrál tehdejší prezident Peter Mutharika, opozice se ovšem pro rozsáhlé volební irregularity odvolala k ústavnímu soudu a ten v únoru 2020 žalobě vyhověl a nařídil během 150 dní prezidentské klání opakovat (výsledky voleb do parlamentu a do místních zastupitelstev zůstaly beze změny).

V jednokomorovém parlamentu si strany rozdělily 193 křesel následovně: DPP 62 mandátů, MCP 55 mandátů, Spojená demokratická fronta (UDF) 10 mandátů, Lidová strana (PP) ex-prezidentky Joyce Bandy získala 5 křesel, strana UTM bývalého viceprezidenta získala pouhých 4 křesla, Aliance pro demokracii jediné místo. Padesát pět křesel získali nezávislí kandidáti. Parlament tak zůstává rozdrobený, žádná politická síla nemá zjevnou většinu, koalice se staví ad-hoc dle tématu. Vláda DPP ve svém reformním programu přislíbeným před volbami nepokročila.

Étos změny, který Chakweru vynesl k vítězství ve volbách, ale dostal velmi rychle významné trhliny – roztržitý parlament a příliš křehká koalice recyklující mnohé kontroverzní politiky nutí prezidenta k ústupkům, které jsou pro mnoho jeho voličů nepřijatelné. Prezident Chakwera ale požádal občany o trpělivost a představil poměrně ambiciózní plán reform, které by měly oživit ekonomiku země. V zemi se také dalo do pohybu vyšetřování mnohých korupčních kauz z minulosti, není ale zřejmé, zda odchod administrativy vydrží, až na lavici obviněných nebudou jen spolupracovníci bývalého prezidenta.

1.2 Zahraniční politika země

Zahraniční politika v roce 2020 byla pro konání voleb a následné povolební události odsunuta na druhou kolej. V roce 2020 na sebe Malawi upozornilo rozhodnutím prezidenta Chakwery otevřít ambasádu Malawi v Izraeli se sídlem v Jeruzalémě.

Obecně se Malawi navzdory své chudobě a malé rozloze snaží být aktivní ve své zahraniční politice: Země je členem AU, SADC, COMESA a Commonwealth. Země se podílí na peace-keepingových misích OSN v DRC, Jižním Súdánu či Dárfúru či misi AMISOM v Somálsku. Celkově je zahraniční orientace spíše pro-západní a pro-evropská, komplikovaná jednání se Světovou bankou, IMF a EU o dalších půjčkách a rozpočtové podpoře však vedou k intenzifikaci kontaktů s Čínou a Indií, nově také s Ruskem. Nejvýznamnějším partnerem zůstává samozřejmě JAR.

EU představuje nejvýznamnějšího obchodního partnera Malawi i největšího donora. Z důvodu rozsáhlé korupce (ačkoli oficiálně toto zdůvodnění publikováno nebylo) EU společně se Světovou bankou v roce 2018 zastavily přímou rozpočtovou podporu Malawi ve výši přes 1,5 miliardy USD (na EU připadá cca 685 mil EUR). Do konce roku 2020 výplata rozpočtové podpory obnovena nebyla.

Vláda pokračuje v procesu ratifikace Tripartitní zóny volného obchodu (společná zóna COMESA, SADC a EAC). Vláda také podepsala, ale dosud neratifikovala dohodu o Africké kontinentální zóně volného obchodu (AfCFTA). V rámci zóny volného obchodu SADC již Malawi odstranilo veškerá cla s výjimkou dovozů z JAR, u těch dohodu blokuje pokračující problém s deklarací původu zboží (re-deklarace dovezeného zboží za zboží jihoafrické).

Z důvodů pohraničních sporů zůstávají chladné vztahy s Tanzánií, naopak poměrně aktivní jsou vztahy se Zimbabwe (prezident Chakwera navštívil Harare v říjnu 2020). Jako regionální hrozbu pak vláda v Lilongwe vnímá pokračující radikalizaci islámské mládeže v severním

Mosambiku a konflikt s islamistickými skupinami v mosambické oblasti Capo Delgado. Z pohledu migrace je země převážně tranzitní pro migrační toky z Rohu Afriky a regionu Velkých jezer, cca 100 000 občanů Malawi žije v JAR jako ekonomičtí migranti.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel (odhad 2021): 19,6 mil.

Hustota zalidnění: 165,4 obyv./km²

Cca 80% obyvatelstva žije na venkově. Země trpí prudkým populačním růstem (3,3 % ročně, jedna z nejvyšších hodnot na světě).

Věková struktura:

- | 0 – 14 let: 45,9 %
- | 15 – 24 let: 20,5 %
- | 25 – 54 let: 28,0 %
- | 55 – 64 let: 3,0 %
- | nad 65 let: 2,7 %

Malawi je multietnický stát, obyvatelstvo je tvořeno většinou bantuskými etnickými skupinami, kterým dominuje Chewa (35,1 %). Dále jsou zastoupeny skupiny Lomwe (18,9 %), Yao (13,1%, podél jihovýchodní hranice s Mosambikem), Tumbuka (9,4 %, převážně na severu), dále Nyanja, Sena, Tonga, Ngonde a Ngoni. Obyvatelstvo evropského a asijského původu tvoří méně než 1 %.

Náboženské složení:

- | křesťané (většinou protestanti, dále katolíci a příslušníci afrických křesťanských církví) 82%
- | muslimové 13%
- | ostatní 3%
- | tradiční náboženství 2%

2 Ekonomika

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

HDP Malawi za rok 2020 v důsledku koronavirové pandemie poklesl o 1,0 %, čímž bylo ukončeno několikaleté období uspokojivého růstu ve výši okolo 4 %. Pro rok 2021 se očekává růst ve výši 2,3 %, i díky vydatné dešťové sezoně a dobré úrodě. Vzhledem k závislosti Malawi na externím financování bude důležité zajistit návazný podpůrný program IMF po vypršení minulého v dubnu 2021. Hlavními výzvami v následujícím období budou fiskální konsolidace, zlepšení transparency veřejných financí, budování fyzické infrastruktury a rozvoj soukromého sektoru. V posledních letech se podařilo snížit míru inflace, stále se však drží na hodnotách okolo 10 % ročně.

Zemědělství představuje zhruba třetinu HDP Malawi a 80% příjmů z vývozu. Klíčovými plodinami jsou tabák (cca 70 % celkového vývozu, celosvětová poptávka po něm ovšem dlouhodobě klesá) a čaj (cca 10 %). V roce 2020 byla povolena produkce konopí pro lékařské a průmyslové účely, od čehož si Malawi slibuje nahrazení poklesu příjmů z produkce tabáku. V Malawi se těží mj. uhlí a vápenec, uranový důl Kayelekera je od roku 2014 zavřený vzhledem k nízkým světovým cenám uranu. Prozatím málo jsou využité zásoby dalších surovin, jako bauxit, zlato či platina. Brzdou rozvoje průmyslu je nedostatečná elektrifikace; jen něco přes 10 % obyvatel má přístup k elektřině. V roce 2024 má být do provozu uvedena nová uhelná elektrárna s instalovanou kapacitou 300 MW.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	3,2	4,4	-1,0	2,3	4,0
HDP/obyv. (USD/PPP)	1 090,0	1 070,0	1 090,0	1 120,0	1 160,0
Inflace (%)	12,4	9,4	8,6	9,1	10,0
Nezaměstnanost (%)	5,6	5,6	6,0	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	1,0	1,0	0,9	0,9	1,0
Import zboží (mld. USD)	2,6	2,8	2,5	2,8	2,9
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-1,7	-1,9	-1,6	-1,9	-1,9
Průmyslová produkce (% změna)	2,2	3,8	-1,6	2,1	5,4
Populace (mil.)	18,1	18,6	19,1	19,6	20,2
Konkurenceschopnost	129/140	128/141	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Malawi v posledních letech hospodaří s rozpočtovými schodky ve výši okolo 6 – 8 % HDP, v rozpočtovém roce 2020/2021 se očekává schodek 9,3 %. Největšími výdajovými položkami rozpočtu jsou kapitoly školství a zdravotnictví, dále energetika a vládní program dotovaných zemědělských vstupů (osiva, hnojiva) 4,2 mil. drobných farmářům.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-9,3
Veřejný dluh (% HDP)	73,7
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,7

Zadluženost Malawi v posledních šesti letech výrazně narostla a ke konci roku 2020 činil veřejný dluh cca 69 % HDP, zahraniční dluh pak 34 % HDP. Vedle tradičních věřitelů (IMF, Světová banka aj.) v posledních letech roste role Číny a Indie. Malawi také usiluje o podporu Izraele a v roce 2020 oznámila jako první africká země záměr otevřít ambasádu v Jeruzalémě. Vzhledem k nízké exportní schopnosti trpí Malawi chronickými schodky obchodní bilance (téměř 20 % za rok 2020). Devizové rezervy ke konci roku 200 činily 656 mil. USD, což představuje krytí dovozu na necelé 4 měsíce.

Daně	
PO	30 %
FO	35 %
DPH	16,5 %

2.3 Bankovní systém

Malawijský bankovní systém je relativně malý. Komerční banky nicméně poskytují všechny běžné služby, vč. akreditivů. Užívání platebních karet je zatím méně rozšířeno a omezeno na platby ve větších obchodech, hotelech apod., a to zejména ve větších městech. V domácím platebním styku se užívá malawijská kwacha, nejpoužívanější měnou v zahraničním platebním styku je americký dolar.

Funkci bankovního dohledu a řízení monetární politiky plní centrální banka – Reserve Bank of Malawi, která má pobočky v Lilongwe a Blantyre. Na jejích webových stránkách lze najít seznam komerčních bank působících v Malawi s odkazy na jejich weby. V reakci na útlum ekonomické aktivity v důsledku pandemie COVID-19 snížila centrální banka v listopadu 2020 základní úrokovou sazbu o 1,5 % na 12 %, do budoucna lze očekávat spíše mírný růst ve snaze mírnit inflaci.

2.4 Daňový systém

Daňový systém Malawi je poměrně komplikovaný a relativně často v něm dochází ke změnám. Předmětem zdanění jsou příjmy ze zdroje v Malawi, bez ohledu na daňovou rezidenturu plátce.

Sazba daně z příjmu fyzických osob je progresivní podle ročního příjmu v Malawi:

- 1 0 – 1 200 000 MWK: 0 %
- 1 1 200 000 – 36 000 000 MWK: 30 %
- 1 nad 36 000 000 MKW: 35 %

Daně z příjmu právnických osob: Běžná sazba v Malawi registrovaných právnických osob činí 30 %, dlužní společnosti mají zvýšenou daň na 40 %. Společnosti se sídlem mimo Malawi (pobočky) odvádějí 35% daň. Společnosti, které působí v prioritních sektorech (zpracování zemědělských surovin a výroba elektřiny) neplatí korporátní daň až po dobu 10 let, následně platí sníženou daň ve výši 15 % (nerezidentní firmy 20 %).

DPH: Základní sazba je 16,5 %. Nulovou sazbou jsou zatíženy učebnice a školní potřeby, hnojiva, nákladní vozidla a sůl. Od daně jsou osvobozeny strojní zařízení pro výrobu, vodní hospodářství a finanční služby, zařízení a přístroje na solární pohon (panely, inventory, světla aj.) a na zkapalněný zemní plyn (LPG).

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

EU je pro Malawi důležitým obchodním partnerem. Malawi patří mezi tzv. nejméně rozvinuté země (LDCs), disponuje proto v rámci programu „Everything but Arms“ volným a bezcelním přístupem na evropské trhy. Z pohledu Malawi má vzájemný obchod dlouhodobě aktivní bilanci. Vývozu do EU z Malawi dominuje tabák, čaj, káva, cukr, ryby. Dovozy z EU jsou tvořeny především stroji a mechanickými zařízeními, vozidly a farmaceutickými výrobky.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	122,7	141,3	111,6	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	280,8	266,2	202,2	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	158,1	124,9	90,6	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Obchodní bilance ČR s Malawi je dlouhodobě negativní. Vývoz z ČR do země je zanedbatelný, ačkoli za rok 2020 zaznamenal oproti předcházejícímu roku více než dvojnásobný nárůst. Hlavními vývozními položkami byly počítačové komponenty a hračky. Dovoz je tvořen z absolutní většiny dovozem tabáku. Významným faktorem limitujícím dovoz z ČR je velmi nízká kupní síla obyvatelstva a jen pomalý rozvoj průmyslové výroby v Malawi.

Obchodní výměna s ČR (mld. CZK)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	0,0	0,0	0,0	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	0,1	0,1	0,1	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	0,1	0,1	0,1	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Malawi je součástí regionu Východní a jižní Afriky, se kterým EU dojednala prozatímní Dohodu o hospodářském partnerství (interim Economic Partnership Agreement - EPA). Tu podepsaly Seychely, Madagaskar, Mauritius, Zimbabwe a Komory; Malawi dosud stojí mimo tuto dohodu.

Smlouvy s ČR

Mezi ČR a Malawi není uzavřena žádná bilaterální smlouva.

3.3 Rozvojová spolupráce

Malawi je prakticky závislé na zahraniční rozvojové pomoci. V letech 2020 a 2021 zde malé projekty realizuje i ČR. Čeští investoři v Malawi mohou díky programu Záruka zahraniční rozvojové spolupráce získat záruku za úvěr až do 50 % jistiny a až na 8 let do výše 25 mil. Kč.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

Malawi není do MOP zahrnuto.

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Malawská společnost je v mnoha ohledech stále ještě poměrně tradiční. Středoevropana často nepříjemně překvapí zejména nedochvilnost, nedodržování termínů a slibů obecně či obtížné jednání s úřady. Počítat je třeba s relativně vysokou mírou korupce.

4.2 Oslovení

Styl osobní komunikace je oproti středoevropským zvyklostem poněkud formálnější. Klade se větší důraz na zdvořilost. Při osobním setkání je obvyklé se s každým pozdravit, příp. se představit. Pozdrav probíhá standardně podáním ruky. Oslovuje se obvykle příjmením, spíše nežli křestním jménem – „Mr./Mrs. X“, je vhodné oslovit případným akademickým titulem či zastávanou funkcí (např. ředitel, náměstek, apod.). Obvyklou součástí pozdravu je zdvořilé „How are you?“ apod. s přiměřenou odpovědí. Za zdvořilé je rovněž považováno zeptat se na zdraví partnera a jeho rodiny. Obecně je „small talk“ běžnou součástí konverzace. Obvyklé je vyměnit si s partnerem klasické vizitky.

4.3 Obchodní schůzka

Při plánování obchodní schůzky je třeba vzít v úvahu všeobecně rozšířenou nedochvilnost. Jednání jsou často odkládána, a to i na poslední chvíli. Toto platí dvojnásob při jednání se zástupci státních institucí. Při plánování času zahájení i délky jednání je zpravidla nutné počítat s velkorysou časovou rezervou. Značně disciplinovanější bývají v tomto ohledu osoby evropského původu, u nichž se silně projevuje anglosaský styl jednání. Ve zvyklostech a ve způsobu jednání je obecně dosud stále cítit přežívající britský vliv.

Schůzky probíhají často jako oběd či večeře v restauraci, stejně dobře je však možné setkat se v kanceláři. Pozvání obchodního partnera domů je do doby příp. navázání důvěrnějšího osobního vztahu neobvyklé. Předávání darů není nutně očekáváno, nicméně většinou potěší a může pomoci navázat bližší vztah. Alkohol není obvyklé nabízet; Malawi je poměrně konzervativní křesťanská země, přičemž příslušníci některých církví jsou ke konzumaci alkoholu zdrženliví, kromě toho cca 13 % obyvatel jsou muslimové. Na venkově přetrvává tradiční rozdělení společenských rolí, tj. výrazně v yšší zastoupení mužů v podnikatelských a úředních funkcích. Ve městech se ovšem tyto tradiční rozdíly již stírají. Obecně se projevuje úcta starším lidem.

Relativně formální a konzervativní styl se uplatňuje i v oblékání. Pánové by na první jednání měli přicházet v obleku a kravatě (vzhledem ke klimatu se doporučují lehké materiály), odpovídající formální oblečení se doporučuje i ženám. Atmosféra během jednání však často bývá méně formální než v mnoha evropských zemích. Bližší fyzický kontakt (objímání apod.) není obvyklý, vnímaný rozsah osobní zóny je nicméně menší, než na co jsme zvyklí z ČR.

4.4 Komunikace

Oficiálním jazykem země je angličtina, s níž se dá v obvyklém obchodním prostředí domluvit prakticky kdekoliv. Navázání hlubšího obchodního vztahu je obvykle dlouhodobější záležitostí, přičemž je téměř nezbytná (většinou opakovaná) osobní interakce. Pro jednání je možné využít

všech běžných komunikačních prostředků, poměrně často je však možné setkat se s tím, že partner nereaguje na emaily. Obvykle bývá účinnější telefonická komunikace. Velmi oblíbenou (a obvykle nejspolehlivější, pokud jde o reakci partnera) je aplikace WhatsApp.

4.5 Doporučení

Je třeba počítat s tím, že korupce je v zemi obecně rozšířená. Malawi se v žebříčku zemí podle tzv. Indexu vnímání korupce organizace Transparency International za rok 2020 umístilo na děleném 129. – 133. místě ze 179. zemí.

Při jednání s úřady je třeba počítat se zdoluhavými, nepřehlednými a mnohdy chaotickými procesy a absencí, resp. nedodržováním standardizovaných procedur. Obecně je při jednání s místními partnery lépe se zdržet kritiky politického systému nebo fungování státních institucí.

Zdvořilost a snaha nezklamat partnera vede často k tomu, že místní partneři neřeknou přímo „ne“, pokud jde o jejich schopnost či možnost něco sehnat, zařídit apod. Sliby je třeba brát s notnou dávkou opatrnosti a spíše s nižším očekáváním. Dohodnuté časové rámce bývají velice často naprosto nedodržovány.

4.6 Státní svátky

Oficiální státní svátky:

- 1 1. leden – Nový rok
- 1 15. leden – John Chilembwe Day
- 1 3. březen – Den mučedníků
- 1 Velký pátek a Velikonoční pondělí (pohyblivé)
- 1 1. květen – Svátek práce
- 1 14. květen – Narozeniny prezidenta-zakladatele Kamuzu Bandy
- 1 6. červenec – Den nezávislosti (hlavní státní svátek)
- 1 14. říjen – Den matek
- 1 25. – 26. prosinec – Vánoce

Dále se slaví pohyblivé muslimské svátky (např. Eid al Fitr). U většiny svátků platí, že pokud připadají na víkend, je dnem pracovního volna následující pondělí.

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Dovoz zboží z ČR do Malawi komplikuje nízká kupní síla, geografická vzdálenost a logistická náročnost, orientace na tradiční (především jihoafrické) dodavatele a neexistence vzájemné smluvní základny. Většina zahraničních firem dováží zboží prostřednictvím místních dovozců nebo agentů, případně si v zemi zakládá kancelář. Navázání vztahu s místním spolehlivým partnerem (dovozcem, distributorem, zástupcem) je základní podmínkou úspěšného obchodu.

Distribuci zboží v Malawi ztěžuje zastaralá infrastruktura a obtížná dopravní dostupnost řady míst. Ačkoliv se dojezdové časy do dvou klíčových přístavů v Mosambiku (Beira vzdálená 900 km a Nacala vzdálená 1000 km) v posledních letech zkrátily, stále platí, že žádný námořní přístav není z Malawi dostupný za méně než 12 hodin. Čekací doby na mosambických hranicích jsou někdy velmi dlouhé. Z praktických důvodů (rychlost odbavení v přístavu) řada malawských importérů a exportérů preferuje 2300 km vzdálený Durban v JAR nebo Dar es Salaam v Tanzanii.

Spotřební zboží lze na místním trhu nejlépe uplatnit prostřednictvím dovozců/distributorů a velkoobchodů, které již mají vybudované distribuční kanály pro místní maloobchodní řetězce. Základním kritériem většiny potenciálních distributorů je cena, která musí být i po započítání nákladů na dopravu a zvýšených cel konkurenceschopná ve vztahu k jihoafrickým, příp. asijským a dalším dodavatelům.

Zahraniční obchod je do značné míry liberalizován. Dovozní cla jsou diferencována podle země původu dováženého zboží. Preferenční přístup na malawský trh mají dovozci ze zemí Jihoafrického rozvojového společenství (SADC) a Společného trhu pro Východní a Jižní Afriku (COMESA).

Český vývozce musí dovozci v Malawi dodat kopii faktury, nákladní list (Bill of Lading), osvědčení o původu zboží (u některých druhů), podrobný seznam a popis zboží a avízo o zaslání. Všechny faktury musí obsahovat jména dodavatele a příjemce zboží, název zboží, jednotkovou a celkovou cenu a údaje o množství. Dále je třeba dokládat přepravní list (Way Bill v případě dopravy po zemi), nebo letecký nákladový list (Air Way Bill). Proclení je možné provést na jakémkoliv hraničním přechodu do Malawi včetně mezinárodních letišť.

Podrobné informace o celních předpisech a procedurách, včetně kompletního celního sazebníku, lze najít na webu Malawi Revenue Authority.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Zahraniční investoři se registrují u Malawi Investment and Trade Centre (MITC), které napomůže s vyřízením všech formalit. Standardními formami obchodních společností jsou Public Limited Liability Company (a.s.) a Private Limited Liability Company (s.r.o.). Joint-venture je preferovanou (a nejrozšířenější) formou společnosti se zahraniční účastí. Investovaný kapitál se registruje u Reserve Bank of Malawi (přes založený účet u komerční banky). Minimální výše investovaného kapitálu je stanovena na 50 000 USD. Následné vystavení investiční licence u MITC je zpoplatněno částkou 1 000 USD. Povolení k pobytu pro zahraniční investory se vydává na 5 let s možností prodloužení a stojí 2 100 USD.

Postup potřebných kroků pro registraci firmy v Malawi je popsán na webu MITC. Nejprve je nutné registrovat jméno společnosti, dále je

vyžadováno zapsání firmy do obchodního rejstříku (Registrar General of the Ministry of Justice), registrovat kapitál u Reserve Bank of Malawi (prostřednictvím komerční banky, u které má firma účet) a registrovat firmu pro platbu daní (u Malawi Revenue Authority). Pro zahraniční zaměstnance je následně potřebné získat pracovní povolení a místní zaměstnance registrovat u ministerstva práce.

5.3 Marketing a komunikace

Sektor marketingu a reklamy je vcelku dobře rozvinutý a v zásadě se metody neliší od evropských. Běžnými způsoby jsou inzeráty v tisku a odborných časopisech, velkoplošné billboardy, reklamní spoty v televizi a rádiu a v posledních letech rychle roste význam reklamy na internetu a sociálních sítích. Lze využít všech hromadných sdělovacích prostředků. Tištěnými médii s největším dosahem jsou The Nation a The Daily Times. Seznam malawských médií s kontakty lze najít na webu Media Institute of Southern Africa.

Vzhledem k minimálnímu povědomí zambijských spotřebitelů o českých výrobcích je potřeba efektivního marketingu obecně důležitá, aby se mohli prosadit proti již zavedené jihoafrické i další (zejména asijské) konkurenci. Také v oblasti marketingu je vhodné mít na paměti spíše konzervativní charakter malawské společnosti a mravů.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Malawi je signatářem většiny standardních mezinárodních úmluv a protokolů zaměřených na ochranu duševního vlastnictví, včetně Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl a Pařížské úmluvy. Jako člen WTO je Malawi signatářem dohody TRIPS. Malawi je rovněž členskou zemí WIPO (World Intellectual Property Organization) a přijalo národní zákony na ochranu duševního vlastnictví.

Navzdory účasti v těchto mezinárodních konvencích i existenci příslušných institucí a zákonů na ochranu duševního vlastnictví na národní úrovni bylo dosud učiněno velmi málo pro řešení rozšířeného problému prodeje padělků všeho druhu (počítačového softwaru, léků, ošacení, atd.). Ochrana duševního vlastnictví nepatří mezi vládní priority.

5.5 Trh veřejných zakázek

Zadávání veřejných zakázek v Malawi se řídí Public Procurement and Disposal of Assets Act z roku 2017. Na jeho základě byla vytvořena nová instituce pro regulaci, dohled a správu veřejných zakázek - Procurement and Disposal of Assets Authority (PPDA). PPDA formálně splňuje mezinárodní standardy, pokud jde o nezávislost a právní autoritu. V praxi nicméně stále neplní jednu ze svých hlavních funkcí, a to centralizaci informací o probíhajících veřejných zakázkách v zemi. Jednotlivé entity navzdory své právní povinnosti informace o jimi vyhlášených veřejných zakázkách PPDA většinou nezasílají. Na webu PPDA lze nalézt informace o příslušných procedurách a požadavcích, seznam vypisovaných tendrů je však velmi neúplný.

Korupce a role osobních známostí při udělování státních zakázek zůstávají velkým problémem. Státní i soukromé firmy mají obecně při účasti v tendrech stejné podmínky, někdy ale státní firmy získají výhodnější vládní půjčku a v několika případech jim byla přidělena státní zakázka bez výběrového řízení. Vláda je rovněž považována za méně spolehlivého plátce za dodané zboží či služby. Úspěšná účast v zakázkových soutěžích vyžaduje dlouhodobé sledování situace s zajištěním relevantních informací ještě před oficiálním vyhlášením podmínek tendru.

Vládní tendry bývají zveřejňovány v domácím i zahraničním tisku. Důležitým zdrojem informací je Malawi Investment and Trade Centre (MITC), na jehož webových stránkách lze nalézt informace o veřejných investičních projektech v Malawi.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Malawi je členem Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), přistoupilo k Mezinárodní konvenci o urovnávání investičních sporů (ICSID) z roku 1965. V Malawi jsou uznávána rozhodnutí cizích soudů a arbitrážních těles za předpokladu, že jsou registrována místními soudy a že je takovéto řešení uvedeno ve smlouvě. Doporučuje se velmi důkladné prověření obchodních partnerů (due diligence) před samotným uzavřením smlouvy, ve smlouvě je nutné specifikovat způsob a místo řešení případných sporů. Obchodní spory před místními soudy jsou spojeny s vysokými náklady, pomalým soudním řízením a nízkou vynutitelností rozhodnutí (zejména v případě arbitrážního řízení). Pokud jde o platební podmínky, za nejobvyklejší a nejvhodnější praxi pro dovozce do Malawi lze označit platbu předem (při nižších objemech) nebo neodvolatelný akreditiv. Při opakovaných dodávkách a velmi dobré znalosti obchodního partnera lze přistoupit i na platbu po dodávce zboží.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Víza: O malawské vízum lze nově požádat online na stránkách <https://evisa.gov.mw/>. Občané ČR mohou získat vízum na hraničních přechodech a mezinárodních letištích (v květnu 2021 tato možnost ale kvůli pandemii onemocnění COVID-19 byla nadále pozastavena), dopředu lze požádat také na Velvyslanectví Malawi v Berlíně:

Malawi Embassy

Westfällische Strasse 86

10709 Berlín

tel.: +49 308431540

fax: +49 3084315430

email: malawiberlin@aol.com

web: www.malawiembassy.de

Základním typem víza je turistické vízum platné na 3 měsíce pobytu. Dalšími typy jsou víza oficiální, diplomatická a tranzitní. Poplatky v lednu 2020 byly: Tranzitní vízum (platnost 7 dní) 50 USD, jednovstupové vízum na 3 měsíce 75 USD, vícestupové vízum na šest měsíců 150 USD, vícestupové vízum na dvanáct měsíců 250 USD. Doporučuje se před cestou ověřit u příslušného malawského velvyslanectví, zda se podmínky pro vstup do země nezměnily. Informace mohou být ověřeny také na webových stránkách <https://www.immigration.gov.mw/>.

Požadavky na cestovní doklady: Cestovní pas platný alespoň 6 měsíců po přepokládaném opuštění země. Rodiče cestující s dětmi mohou být vyzváni k předložení jejichrodných listů, rodič cestující sám s dítětem může být požádán o doložení souhlasu druhého rodiče s cestou dítěte. Při příjezdu z oblastí zasažených žlutou zimnicí se vyžaduje předložení očkovacího průkazu s vyznačeným očkováním proti této nemoci. Cizinecká policie může vyžadovat i prokázání dostatečných finančních rezerv pro pobyt v Malawi.

Specifika, bezpečnostní situace, doporučení turistům: Malawi je v afrických poměrech relativně bezpečnou zemí, je však třeba dbát obecných zásad a uvědomovat si, že Evropan již svým odlišným vzhledem může přitahovat nežádoucí pozornost. Hrozí nebezpečí kapsářství a vykradení zaparkovaných vozidel. Po setmění se nedoporučuje přesouvat se pěšky, ale spíše využít služeb taxi nebo hotelového vozidla. Ačkoli míra kriminality je podle regionálních standardů nízká, objevují se případy vloupání, včetně ozbrojených gangů. Politické mítinky a jiná shromáždění mohou přerůst v násilné potyčky s policií, je dobré se jim proto vyhýbat.

Malawi leží v seizmicky středně aktivním pásmu, poslední výraznější otřesy půdy byly zaznamenány v lednu 2010 a dosáhly 5. stupně Richterovy škály.

Fotografování vojenských zařízení, vládních budov a jiných strategických objektů (mezi něž patří také nádraží či letiště) je zakázáno.

Homosexuální styky jsou nezákonné. Užívání drog a jejich pašování (včetně marihuany) jsou trestné činy. Tresty mohou být vysoké. Je nezákonné nakupovat, prodávat, zabíjet nebo odchyťávat chráněná divoká zvířata nebo obchodovat s jejich částmi bez licence. Malawi je signatářem Úmluvy CITES, která zakazuje obchod se slonovinou. Nákup surových drahých kamenů je nezákonný.

Doprava: Na malawských silnicích se jezdí vlevo. Cizinci musí mít mezinárodní řidičský průkaz. Zásobování pohonnými hmotami není spolehlivé, cestovatelům se doporučuje na delších trasách předzásobení. Ve všech zastavených oblastech zpomalte. Dopravní policie často umísťuje rychlostní kamery tam, kde neexistují žádné dopravní značky upozorňující na platný rychlostní limit. Policie může na místě uložit pokuty. Malawi trpí velmi vysokou úmrtností v silničním provozu. Cestování mezi městy veřejným minibusem nebo pick-upem se nedoporučuje; vozidla jsou často ve špatném stavu a přetížená. Tísňové služby jsou velmi omezené. Veřejná doprava je na nízké úrovni. Autobusová doprava mezi největšími městy bývá spolehlivější než služby minibusů.

Pronájem vozidel se doporučuje pouze skrze etablované mezinárodní půjčovny. MHD ve městech není vhodné, doporučuje se využití taxi služeb (a to včetně transferů na letiště). Pohyb pěšky ve velkých městech za dne nepředstavuje bezpečnostní riziko, u většiny silnic ale chybí chodníky pro pěší, ohleduplnost řidičů k chodcům je nízká.

Zdravotní situace: V celém Malawi je rozšířena malárie, proto se doporučuje profylaxe proti této nemoci. Při výskytu sebemenších příznaků jakékoliv nemoci (chřipky, angíny, bolesti hlavy, pocity únavy) je nutno navštívit nejbližší nemocnici a nechat si udělat malarický test. Léky proti již probíhající malárii jsou v Malawi volně v prodeji. Rozšířeny jsou i infekční nemoci, které se šíří pitím nekvalitní vody.

Při cestách do Malawi se doporučuje očkování proti žluté zimnici, meningokokové encefalitidě, břišnímu tyfu a žloutence typu A i B. Je nutné pečlivě dodržovat hygienické zásady a pít pouze balenou nebo jinak zaručeně nezávadnou (např. převařenou) vodu. Doporučuje se, aby turista měl pro potřebu lékařského ošetření vždy u sebe dostatečnou finanční hotovost a současně kvalitní zdravotní pojištění na celou dobu pobytu v

zemi. Ošetření je vždy nutno nejdříve hotově zaplatit, teprve pak řešit s pojišťovnou. V Malawi je masově rozšířeno onemocnění AIDS. Největší turistickou atrakcí je jezero Malawi, kde se však z důvodu nebezpečí protozoových infekcí (bilharzióza) nedoporučuje koupání.

Zdravotnická zařízení a telefonní spojení v Malawi jsou na nízké úrovni, zejména ve venkovských oblastech. Nemusí být dostupné ani základní léky a čisté jehly. Tísňové služby jsou omezené. Zdravotnická zařízení v Malawi obecně neodpovídají evropským standardům z pohledu přístrojového vybavení a dostupnosti zdravotnického materiálu. V případě vážného onemocnění nebo úrazu může být jediným řešením urychlený transport např. do Jihoafrické republiky. Ujistěte se, že máte odpovídající cestovní zdravotní pojištění a dostupné finanční prostředky na pokrytí nákladů na jakékoli lékařské ošetření v zahraničí a repatriaci.

Voda používaná k osobní hygieně v hotelích a jiných ubytovacích zařízeních zaměřených na cizince je většinou nezávadná, nedoporučuje se však k pití. Rovněž se nedoporučuje konzumovat potraviny připravované na ulici. Naopak lze doporučit až úzkostné dodržování hlavních hygienických zásad (mytí rukou před jídlem apod.). Tam, kde není k dispozici nezávadná voda, existuje riziko nákazy cholerou.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Malawská vláda motivuje zahraniční firmy, aby upřednostňovaly vyškolení a zaměstnání místních pracovníků před zaměstnáváním pracovníků ze zahraničí. Získat pracovní povolení proto bývá obtížné a je považováno za jednu z velkých překážek pro zahraniční investory.

Podle zákona může investor zaměstnat cizince v případě, že neexistuje dostatek vhodných a kvalifikovaných místních pracovníků. Existují dva typy pracovního povolení pro cizince: dočasné pracovní povolení (Temporary Employment Permit) max. na 6 měsíců s možností prodloužení, a pracovní povolení (Employment Permit) max. na 2 roky s možností prodloužení. Žádost podává za zaměstnance zaměstnavatel, a to osobně nebo online na webových stránkách imigračního úřadu, kde jsou uvedeny podrobné podmínky pro jednotlivé typy povolení. Poplatek při podání žádosti činí 100 USD, v případě jejího kladného vyřízení se za vydání povolení platí 2 000 USD. Pracovní povolení je požadováno i v případě pracovníků nevládních organizací, církevních charit apod.

5.9 Veletrhy a akce

Jediným významnějším veletrhem v zemi je Malawi International Trade Fair, všeobecný veletrh organizovaný Malawskou konfederací obchodních komor a konaný každoročně v rozmezí měsíců květen - srpen.

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Pro Malawi je akreditováno Velvyslanectví ČR v Lusace.

Velvyslanectví České republiky v Lusace:

Adresa: 4 Twin Palm Road, Kabulonga, Lusaka, Zambia

Tel.: +260 211269878

E-mail: lusaka@embassy.mzv.cz

Web: www.mzv.cz/lusaka

Nouzová linka: +260 966 732 849

Pracovní doba velvyslanectví je pondělí-pátek od 7:45 do 16:15 hod. Pro cestu z letiště či z centra města doporučujeme využít taxi. Úřad se nachází v bezprostřední blízkosti „Kabulonga Roundabout“, který slouží jako známý orientační bod..

Agentura CzechTrade není v Malawi zastoupena. Nejbližší kancelář agentury CzechTrade se nachází v Jihoafrické republice:

Zahraniční kancelář CzechTrade v Johannesburgu:

Vedoucí ZK: Petr Haramul

Fyzická adresa: 357 Rivonia Boulevard, Rivonia, Johannesburg

Poštovní adresa: P. O. Box 3520, 2128 Rivonia, Republic of South Africa

Tel: +27 10 035 0235

Mobil: +27 76 026 9040

E-mail: petr.haramul@czechtrade.cz

Web: www.czechtrade-sa.co.za

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Telefonní čísla pro tísňová volání jsou 997 (policie), 998 (záchranná služba) a 999 (hasiči).

Zdravotnická zařízení a telefonní spojení v Malawi jsou na nízké úrovni, zejména ve venkovských oblastech. Nemusí být dostupné ani základní léky a čisté jehly. Tísňové služby jsou omezené. Zdravotnická zařízení v Malawi obecně neodpovídají evropským standardům z pohledu přístrojového vybavení a dostupnosti zdravotnického materiálu. Lepší péči nabízejí soukromé kliniky v největších městech:

Lilongwe:

African Bible College (ABC) Community Clinic, Lilongwe, tel.: +265 1 761670

Good Hope Clinic, Lilongwe, tel.: +265 997 69 16 06, <http://goodhopeclinicmw.com/>

Seventh Day Adventist Hospital Lilongwe, Lilongwe, tel.: +265 1 771 543

Blantyre:

Adventist Hospital, Kabula Hill Rd, Blantyre, tel: +265 1 820488; +265 1 820537

Mwaiwathu Hospital, Old Chileka Road, Blantyre, tel.: 265 1 686 946/947/948/949, <http://www.mwaiwathuhospital.org/>.

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Vláda:

Office of President and Cabinet

Ministry of Defence

Ministry of Economic Planning and Development and Public Service Reforms

Ministry of Education, Science and Technology

Ministry of Energy

Ministry of Finance

Ministry of Foreign Affairs

Ministry of Health

Ministry of Gender, Community Development and Social Welfare

Ministry of Industry

Ministry of Labour

Ministry of Justice

Ministry of Local Government

Ministry of Information

Ministry of Civic Education and Unity

Ministry of Forestry and Natural Resources

Ministry of Agriculture and Food Security

Ministry of Trade

Ministry of Lands, Housing and Urban Development

Ministry of Transport and Public Works

Ministry of Mining

Ministry of Homeland Security

Ministry of Youth and Sports

Hospodářská komora:

<https://www.businessinfo.cz/malawi>

Malawi Confederation of Chambers of Commerce and Industry

Agentura na podporu investic:

Malawi Investment and Trade Centre

Daňový a celní úřad:

Malawi Revenue Authority

Centrální banka:

Reserve Bank of Malawi